

STRESZCZENIE POPULARNONAUKOWE

Podstawowym celem projektu *Epidemie i wspólnoty w krytycznych teoriach, artystycznych praktykach i spekulatywnych fabulacjach ostatnich dekad* jest podjęcie aktualnego problemu pojawiających co najmniej od początku tego wieku przedstawień ludzkich i więcej-niż-ludzkich wspólnot w obliczu lokalnych i globalnych zagrożeń epidemicznych, a także zmianach koncepcji tych wspólnot po zbierających obfite śmiertelne żniwo epidemiach. To epidemie chorób zakaźnych stały się dziś bowiem tym istotnym czynnikiem, który decydująco wpływa na współczesne i przyszłe życie społeczne i indywidualne, a tym samym na dyskursy naukowe i publiczne (w tych w mediach społecznościowych) oraz praktyki artystyczne: nie tylko powieści i filmy fabularne, lecz także inne gatunki i media z obszaru sztuk performatywnych, seriali i innych formatów telewizyjnych, form (para)dokumentalnych i mockumentarnych oraz gier komputerowych. Nie chodzi przy tym jedynie o opisanie i poddanie analizie tego, jak te gatunki i media popularyzują ustalenia naukowe i przedstawiają zjawiska społeczne. Idzie również o pokazanie aktywnego, performatywnego wpływu praktyk artystycznych na rzeczywistość, którą po części współkształtują, wpływając na społeczne imaginarium i realne zachowania.

U podstaw prowadzonych w ramach projektu badań znajduje się zaproponowane przez amerykańskiego antropologa medycy Merrilla Singera pod koniec ubiegłego wieku rozumienie epidemii jako syndemii. Epidemia przestaje być wtedy zjawiskiem naturalnym czy jedynie statystyczno-medycznym, a staje się dynamicznym, historycznie zmiennym zespołem czynników biologicznych, ściśle powiązanych wzajemnym wpływem z przedstawieniami naukowymi i kulturowymi chorób zakaźnych, ich istoty, sposobu, w jaki się rozprzestrzeniają, śmiertelności, zasad przeciwdziałania etc. Wspólnie z czynnikami geopolitycznymi wywierają one decydujący wpływ na formy życia wspólnot i właściwe dla nich praktyki nie tylko dzisiaj, lecz także w nieodległej przeszłości.

Niniejszy projekt skupia swoją uwagę na tym wybranym modelu wzajemnych związków między czynnikami biologicznymi, społecznymi i kulturowymi, jaki przyjęły one w okresie między pojawieniem się HIV/AIDS na początku lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku a najnowszą pandemią, którą wywołał koronawirus COVID-19. To okres nie tylko najmniej dotąd zbadany w literaturze przedmiotu, ale także podejmowany najczęściej z perspektywy najnowszej historii i kolonialnej przeszłości Północnej Ameryki i Wielkiej Brytanii. Tymczasem w przypadku tego projektu perspektywę wyznacza najnowsza historia Europy, przede wszystkim tej środkowo-wschodniej, z Polską na czele. Nie tylko to decyduje jednak o jego innowacyjnej naturze. Wybór ostatnich dekad jako głównego obszaru eksploracji sprawia, że prowadzone badania dotyczą przede wszystkim sieciowych i wiralnych cech transmisji chorób zakaźnych, tak wyraźnych ze względu na zmienność wirusa i jego zdolność do współdziałania z innymi, niezakaźnymi chorobami, których wcześniejsze epidemie nie wykazywały w takim samym stopniu. Zarówno cząstkowa efekty badań, publikowane po trzech planowanych warsztatach, jak i podsumowującą cały projekt publikacja końcowa mają szansę nie tylko zaktualizować typowe dla kultury popularnej przedstawienia pandemii przez uwzględnienie jej najnowszej postaci w epoce mediów społecznych i technologii cyfrowej, lecz także wpisać się w aktualną dyskusję na temat relacji nauk humanistycznych z innymi naukami i wpływu praktyk artystycznych na rzeczywistość społeczną.